

tasavvur

tekirdag ilahiyat dergisi | tekirdag theology journal

e-ISSN: 2619-9130

tasavvur, Haziran /June 2018, c. 4, s.1: 391-399

Kitap Tanıtımı / Book Presentation

John Taylor Gatto, Eğitim: Bir Kitle İmha Silahı, Zorunlu Eğitimin Karanlık Dünyasına Bir Yolculuk, İstanbul: Edam Yayınları, 2016

Nuran ÇINAR

Araştırma Görevlisi, Namık Kemal Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi,
Din Eğitimi Anabilim Dalı
Research Assistant, Namık Kemal University, Faculty of Theology,
Department of Education of Religion
Tekirdağ / TURKEY
ncinar@nku.edu.tr

ORCID ID: orcid.org/0000-0002-4918-1434

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü / Article Type: Kitap Tanıtımı / Book Presentation

Geliş Tarihi / Date Received: 30 Mayıs / May 2018

Kabul Tarihi / Date Accepted: 26 Haziran / June 2018

Yayın Tarihi / Date Published: 30 Haziran / June 2018

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Haziran / June

Atıf / Citation: Çınar, Nuran. "John Taylor Gatto, Eğitim: Bir Kitle İmha Silahı, Zorunlu Eğitimin Karanlık Dünyasına Bir Yolculuk, İstanbul: Edam Yayınları, 2016".

Tasavvur: Tekirdağ İlahiyat Dergisi 4, sy. 1 (30 Haziran 2018): 391-399.

İntihal: Bu makale, iThenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Plagiarism: This article has been scanned by iThenticate. No plagiarism detected.

web: <http://dergipark.gov.tr/tasavvur> | mailto: ilahiyatdergi@nku.edu.tr

Copyright © Published by Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi / Tekirdag Namık Kemal University, Faculty of
Theology, Tekirdag, 59100 Turkey.

Bütün hakları saklıdır. / All right reserved.

Ulus devletlerin kuruluşu ve sanayileşmenin bir sonucu olarak ortaya çıkan zorunlu okul eğitimi farklı sürelerle de olsa dünya ülkelerinin büyük çoğunluğunda uygulanmaktadır. İnsanlık tarihindeki en radikal hareketlerden biri sayılabilecek bu uygulamanın müspet ve menfi sonuçları da böylece tüm dünyayı ilgilendiren bir mesele olmaktadır. Modern devletin olmaza olmaz bir aygıtı olarak telakki edilen zorunlu eğitim süreçlerinde ortaya çıkan problemlerin tespitine ve bu problemlerin çözümüne yönelik dünya genelinde birçok alanda çalışmalar yapılmaktadır. Diğer bazı çalışmalar ise çözümün zorunlu okul eğitim sistemini ıslahta değil tamamen ortadan kaldırılmasında olduğunu dile getirmektedir. Ivan Illich'in *deschooling* düşüncesini dile getirdiği *Okulsuz Toplum* kitabında olduğu gibi John Taylor Gatto'nun bu yazıda incelenecek kitabı da okulun meşruiyetini Amerika örneğinde sorgulayan çalışmalardandır.

Orijinal adı *Weapons of Mass Education: A Schoolteacher's Journey Through the Dark World of Compulsory Schooling* olan ve Mehmet Ali Özkan'ın başarılı tercümesiyle Türkçe'ye kazandırılan bu kitap, meseleyi daha önce farklı çalışmalarda ele almış yazarın son kitabıdır. Amerika'nın muhtelif okullarında yaptığı öğretmenliği Wall Street Journal'a yazdığı bir yazıyla bırakan yazar, kitabın yazılış amacını şöyle ifade etmektedir: *Öğretmenlik kariyerimin ilk ayından itibaren girdiğim sınıflarda entelektüel gücüm, yaratıcı sezginin ve iyi karakterin seviyesinin hep azaldığını ve aslında benim de tam olarak bu iş için para aldığımı fark ettim* (s.147). *Okul artık (...) sanayicilerin siparişi üzerine tanzim edilen bir davranışsal eğitim laboratuvarına dönüşmüştür. Devlet okulu sınıflarında otuz yıl bu yaratığa hizmet ettikten sonra 1991'de öğretmenliği bıraktığımda, gördüğüm ve ne yazık ki yaptığım şeyler -beni affedin- konusunda tanıklık edeceğime dair kendime söz vermiştim. Bu kitap, benim o sözü tutma yollarımdan biridir* (s.47).

Son sözle birlikte on bir bölümden oluşan kitap, bölümlerden ziyade meseleler etrafında değerlendirmeye daha elverişlidir çünkü yazar, belli meseleleri her bölümde -kimi zaman da tekrara düşerek-farklı örnekler etrafında yeniden ele almaktadır. Yine de kitapta ele alınan meselelerin şu sıralamada ilerlediği söylenebilir: Amerika'da zorunlu eğitimin planlanıp yürürlüğe konmasındaki tarihi ve fikri süreç, zorunlu okul eğitiminin

öğrencilerde ve toplumda yol açtığı hasarlara dair tespitler ve çözüm olarak ne yapılabileceğine dair yazarın ortaya koyduğu düşünceler.

Amerika'nın zorunlu eğitim tecrübesini eğitim tarihi, eğitim felsefesi, siyaset, ekonomi gibi alanları içeren geniş bir yelpazede ele alan yazarın bu eğitime dair kitap boyunca çizdiği resim, Pink Floyd'un *-deschooling* söyleminin gündemde olduğu 1970'li yıllara rastlayan- *Duvarda Bir Tuğla Daha* [Another Brick in the Wall] şarkısının klibinde resmettiği tabloyla aynıdır. "Eğitime ihtiyacımız yok. Düşünce kontrolüne ihtiyacımız yok, sınıfta alay edilmeye hayır! Öğretmen! Çocukları rahat bırak! Çünkü sonuç sadece duvarda başka bir tuğla olmak!" sözlerini içeren şarkının klibinde yürüyen bir platform üzerinde fabrikaya giren çocuklar yüzleri maskeli ve sıralara oturmuş tek tip öğrencilere dönüşmekte ve daha sonra tek tek düştükleri öğütücüden standart "kıymalar" olarak çıkmaktadırlar.

Yazara göre zorunlu eğitim Birleşik Devletlerde on dokuzuncu yüzyıl boyunca yerleştirilmeye çalışılmışsa da dışlerini tam anlamıyla 1905- 1915 yıllarında ülkeye geçirmiştir. İyi insan ve vatandaş yetiştirmek ve herkesin elinden gelenin en iyisini yapmasını sağlamak zorunlu okul eğitiminin gerekçesi olarak gösterilse de yazara göre "*bundan daha büyük bir yalan yoktur. Asıl amaç mümkün olduğunca fazla sayıda bireyi, tehdit oluşturmayacak bir düzeyde tutmak, standartlaşmış bir vatandaşlık öğretisi yaymak, başkaldırı ve özgünlüğü öldürmektir. ABD'de ve dünyanın her yerinde eğitimin amacı budur (s.20)*".

Zorunlu okul eğitimi devriminin kapalı kapılar ardında alınan bazı kararlar ve gizli ajandalar eliyle gerçekleştirildiğini belirten Gatto'nun ısrarla üzerinde durduğu düşünce, ABD'de yerleştirilen zorunlu eğitimin köklerinin Prusya askeri devletine dayandığıdır. Amerika'nın ilk Hegelci filozofu ve ilk Ulusal Eğitim Komiseri William Torrey Harris ve Amerika'ya en çok Hegel'in yakışacağını söyleyen Walt Whitman gibi kişileri 1905-1930 yılları arasında ulusal okul eğitiminin standardize edilip Almanlaştırılmasından sorumlu tutan yazar, neticede Prusya kültüründen şu gibi tehlikeli düşüncelerin devşirildiğini belirtmektedir: çocuklar mutlak anlamda siyasi devletin malıdır, kolayca yönetilmeleri ve güç bulamamaları için önce kendilerine daha sonra da ailelerine, geleneklerine, kültürlerine, dine ve değerlerine yabancılaşmalıdırlar. Dünya savaşlarının Alman eğitiminin kaçınılmaz bir sonucu olduğu ve bu eğitimin halkı kontrol altında tutmada "beşinci bir kol"

görevi gördüğü şeklindeki düşünceleri de alıntılamanın yanı sıra, Prusya eğitim sisteminin köle ruhlu insanlar ortaya çıkardığını belirtmektedir. Gatto'ya göre "zorunlu eğitim" düşüncesinin tarihi aslında daha da eskidir ve Platon'dan beri birçok ütopyacı yazar bunun zeminini hazırlamıştır. Bu manada yazar Calvin, Francis Bacon, Spinoza, Thomas Hobbes, Johann Fichte, Charles Darwin gibi isimleri özellikle "fişlemektedir."

Yazar ayrıca zorunlu eğitimin Amerika'da bir sistem olarak yerleşmesinde karanlık madde gibi güçlü ama görünmez bazı kuvvetlerin olduğunu ve bu karanlığın tespitinin kitabının amaçlarından birini teşkil ettiğini belirtmektedir. Görünmez bir hükümetin ülkenin okullarını ahtapot gibi sardığını ve yeni okul politikalarının kamuoyunun gözlerinden uzaktaki vakıf binalarında kotarıldığını aktaran yazar özellikle Rockefeller, Carnegie ve Ford vakıflarının isimlerini zikretmektedir. 1896- 1920 yılları arasında bu vakıflar sanayici ve sermayedar gruplarına, üniversite kürsülerine, araştırmacılara ve okul idarecilerine ciddi yatırımlarda bulunarak mevcut okul sisteminin kurulmasında rol oynamışlardır. "Eğitim tröstü" olarak isimlendirilen bu grupların amacının "gençlere itaat idealinin benimsetilmesi" olduğunu belirten Gatto, bunu delillendirmek için farklı tarihlerdeki toplantılarda alınmış kararların ve söylenmiş sözlerin metinlerine de kitapta yer vermektedir.

Yazara göre bu grupları harekete geçiren şey iktisadi fikirdir. İyi ahlaki değerlere, vatandaşlık becerilerine ve şahsi gelişime sahip olma amaçları, kurulan yeni eğitim sisteminde "iş adamları ve politikacılar harcasın diye hazır bekleyen bir insan kaynağı oluşturmak" şeklinde yeni bir dördüncü amaç ile değiş tokuş edilmiş ve okul endüstrinin bir kolu olmuştur. İş çevrelerinin "üretimin ihtiyaçlarına göre insanların arzularının kamçılanması" şeklindeki hedefine akademisyen, hukukçu, politikacılar da hizmet etmiş ve okullar, tüketimin en önemli yaşama amacı olarak öğretileceği yerler olarak seçilmiştir. Öte yandan istihdam ihtiyaçlarına göre kasılıp genişleyen olağanüstü bir iş üretme projesi olan okul, ABD'deki en önemli işveren halini almış ve ders kitabı yayıncıları, müteahhitler, emlakçılar, servisçiler, süt satıcıları ve nice çıkar grupları için birer sigorta poliçesine dönüşmüştür.

Birleşik Devletlerde zorunlu eğitimin tesisinin tarihi ve fikri arka planını böylece çizen yazar daha sonra -kendi öğretmenlik tecrübelerine de dayanarak- zorunlu okul eğitimi sürecinde yaşananlara ve sürecin öğrenciler üzerinde açtığı hasarlara dair açıklamalarda bulunmaktadır.

Gatto, okuldaki eğitim süreçlerini yönlendiren pedagoji, eğitim psikolojisi ve öğretmen yetiştirme programlarına “düşman” olduğunu açıkça belirtmektedir. Ona göre okul eğitimi aracılığıyla dayatılan toptancı psikoloji öğrencilerin biricikliklerini ölüme mahkum etmiş, uzmanlaşan pedagoji okul kurumunu şirketler ekonomisinin hizmetine sokmuştur. E.Thorndike’ın Eğitim Psikolojisi literatürünü Rockefeller vakfının desteğiyle oluşturduğunu söyleyen yazar, yine bu gibi vakıf ve kuruluşların ortak çabalarıyla yürürlüğe konan *Davranış Bilimi Öğretmeni Eğitimi Projesine* de değinmektedir. Bu projeye öğretmenler sosyal psikolojinin buyruk ve reçetelerini sınıflarda pratik eyleme dökecek terapistler olarak tanımlanmış, çocuklar davranışsal psikolojinin içine çekilmiş ve sınıflar tam ölçekli bir psikolojik manipülasyon laboratuvarına evrilmiştir. John Dewey, William James, Benjamin Bloom gibi eğitim psikolojisinin önde gelen isimlerini bu projenin yürürlüğe konmasından sorumlu tutan yazar, özellikle Bloom’un taksonomisini sosyal işletmecilerin ve iş sektörlerinin rahatlığı için bireyleri sınıflandırmaya yarayan bir araç olmakla suçlamaktadır. Öte yandan çocukları öğretmenlerin anlık sorularına doğru cevap verme yeteneklerine göre zorla sıraya koyan bu psikolojik süreçler ya patolojilerin artmasına ya da yeni patolojilerin “uydurulmasına” sebep olmaktadır.

Okullarda devamlı surette sınıflandırmalara ve bölünmelere tabi tutulan çocukların ilerleyen yıllarda aynı uğurda bir araya gelmelerinin olası olmadığına dikkat çeken Gatto, okullaşma deneyiminin bel kemiği haline gelmiş standart testlere özellikle savaş açmıştır. Yanıltıcı ve güvenilmez bilgi üreten ve gerçeklikle bağlantı kurmayan testler, kazananı ve kaybedeni eşit bir şekilde mahveden bir toplumsal kontrol silahına dönüşmüştür. “Dikkat sorunu”, “öğrenme yetersizliği” gibi aslında var olmayan problemler üreten test endüstrisi sayesinde birilerinin cebine milyarlarca dolar para girmektedir.

Gatto’ya göre okullaşma sürecinin en kötü sonuçlarından biri çocukluk süresinin uzaması olmuştur. On dokuzuncu yüzyıldaki anaokulu hareketini

ve çizgi filmleri de çocukluğun uzamasını amaçlayan projenin bir parçası olarak gören yazar, çocukların zihinlerini gerçek dünya fikirlerinden uzaklaştırdıkları için hayali karakterlerle dolu çocuk gelişim teorilerini şiddetle eleştirmekte ve ailelere çocuklarının çocukluk sürelerinin uzamasına asla izin vermemelerini telkin etmektedir. Yazara göre adölesan evre de G. Stanley Hall'un tasarladığı patolojik, sahte bir hayat dönemi kavramıdır. Hall'ün bu buluşu, devlet öğretiminin yeni yetmelik yıllarını da içine alacak şekilde uzatılmasını ve böylece insanlığın en üretken kısmının psikolojik tedavi amacıyla kurumsallaştırılmasını meşrulaştırmıştır. Eğitim psikolojisinin bir uzmanlık alanına dönüşmesi ve okullarda uygulanmasıyla çocuklar uzmanların eline "terk edilmiştir". Bunun sonucu ise çocukların, ailelerinden, özgün şartlarından, değerlerinden, geleneklerinden, beklenti ve tecrübelerinden koparılması olmuştur.

Yazar kitap boyunca okullarda cereyan eden uygulamaların sonuçlarına dair önemli tespitlerde bulunmaktadır. Okulun "zamanı parçaladığına" dair tespiti bunlardan biridir. Kesintisiz ve derin bir uyku gibi kesintisiz uyanıklık zamanının da aynı derecede hayati öneme sahip olduğunu belirten yazara göre okul, zil sesleri, bağrısmalar, ziyaretçiler vs. gibi şeylerle on iki yıl boyunca öğrencilerin dikkatlerinin bölüdüğü, yoğunlaşma yeteneklerinin baltalandığı ve psikolojilerinin alt üst edildiği bir yerdir. Okullarda ısrarla çalan zillerin ayrıca sorumluluktan kaçmayı sağlamak gibi bir görevleri de vardır.

Yazarın okulla ilgili diğer tespit ve tanımları ise şunlardır: Okul, kendisinin dışındaki gelişme yollarının aleyhine çalışan bir kurumdur. Aktif bir şekilde üretmekten alıkoyarak çocukları pasif tüketiciler haline getirir. Okula girdiği andan itibaren "yapma" talimleriyle karşılaşan öğrencilerde kayıtsızlık baş gösterir. Başkalarının çıkar ve ilgileri etrafında bina edilmiş okul gençlerde daimi surette bir "ait hissetmeme" duygusu besler. Okul, bir fiziksel ve psikolojik çirkinlik oluşturma atölyesidir. Sınıflarda 12 yıl boyunca hareketsiz bırakılmak, zil sesleriyle oluşturulan stres, kantinlerdeki sağlıksız yiyecekler bu çirkinliği besleyen unsurlardır. Sabit matematiksel kategorilere yerleştirilen çocukların ahlaki ve manevi bütünlükleri bozulur, zorla bir araya getirilen öğrenciler git gide ahlaki olarak "kokmaya" başlarlar. Gerçek meselesi öğrenmek değil, "başarı" olan okul öğrencilerin kendileri adına bir

şeyle öğrenme şevkini söndürür, kendileri adına düşünme melekelerini ve kendi başlarına kalabilme becerilerini ellerinden alır. Okul, iyi bir eğitim vermediği gibi çivi çakamayan, yumurta pişiremeyen, can sıkıntısına çözüm bulamayan, topluma değer katamayan gerçek dünyadan uzaklaşmış insanlar ortaya çıkarır.

Zorunlu okul eğitimini bu şekilde resmettikten sonra Gatto, *eğitime* değil *zorunlu okul eğitime* karşı olduğunu belirterek ikisi arasındaki farkı ortaya koymakta ve çözüm önerisini de bu fark üzerinden geliştirmektedir. Yazara göre okul öğretimi bir alışkanlık ve davranış talimi meselesidir, başkalarının belirlediği gündem hep en üsttedir ve dışarıdan içeriye doğru oluşur. Eğitim ise öncelikle insanın kendine hâkim olması, kendini geliştirmesi ve hatta kendini aşma meselesidir. Okul öğretiminin eksikliği çok kolay telafi edilebilir ancak eğitimi olmayan insan hayat boyu tökezler. Okul öğretimi öğrencileri bir mekana hapsedip liyakatlerinden emin olunmayan kişilere teslim ederken, eğitim her yerde gerçekleşebilir ve bilgi aktarma yeteneğine sahip herhangi bir kimse onu öğrenmek isteyenlerle her şekilde temas kurabilir.

Yazarın okul eğitimine alternatif olarak önerdiği eğitim şekli *açık kaynaklı öğrenmedir*. Gatto'ya göre Amerika'nın tarihi tecrübesinde zaten var olan ve Amerikan halkının inanılmaz bir icat kabiliyeti göstermesini sağlayan bu öğrenme şekli, zorunlu okul eğitiminin ihdas edilmesiyle baltalanmıştır. Açık kaynaklı öğrenme esnek mekanları ve esnek sıralama düzenlerini içine alan esnek zamanlı bir faaliyettir çünkü insan çeşitliliği bunu gerektirir. Kişisel olarak yönetilen bireyselleşmiş bir eğitim olan açık kaynaklı öğrenmede kimin öğretmen olacağına hükümet değil öğrencinin kendisi karar verir. Öğrenci aktiftir ve kendi eğitim harcını karma sorumluluğunu yüklenir. Bu öğrenme şeklinde kitlesel değil diyalektik zihnin merkezde olduğunu söyleyen Gatto, böyle bir zihnin muazzam bir örneğinin tapınaktaki yaşlıları sıkı bir şekilde sorgulayan genç İsa'nın hikâyelerinde bulunduğunu söylemektedir. Hayata değer katmanın okulla değil, okula rağmen gerçekleştiğine dair tezini delillendirmek için Gatto, Amerika tarihinden - okula hiç gitmeden ya da okulu bırakarak- açık kaynaklı öğrenme şekillerini benimsemiş başarılı kişilerin örneklerine sıkça yer vermektedir. Benjamin Franklin, David Farragut, Jonathan Goodwin, George Washington, Thomas

Jefferson, Francis Collins, Ingvard Kamprad, Thomas Edison ve Bernard Shaw yazarın örnek olarak zikrettiği isimler arasındadır.

Kitabın altıncı bölümünde yazar, okulun dayattığı sistemden sıyrılarak idarenin haberi olmadan öğrenci ve velileriyle işbirliği halinde kendi öğretim felsefesini ve öğrenci merkezli müfredatını nasıl uygulamaya koyduğunu ve bu uygulamanın olumlu sonuçlarını aktarmaktadır. Müfredatının merkezine öğrencilerin öğrenmek istedikleri konuları ve kendi tespit ettikleri zayıflıklarının çözümünü koyan Gatto, genel hedefi de “kendi hayatına senaryo yazma becerisi” olarak belirlemiştir. Yine aynı bölümde “Gatto’nun Gerillaları” adını verdiği grubuyla zorunlu okul eğitiminin zararlarına dair farkındalık oluşturmak için toplum genelinde yaptığı çalışmalara da yer vermektedir. Kitabın dokuzuncu bölümünde ABD’nin meşhur üniversitelerinden birine girmek için çabalayan torununa yazdığı bir mektuba da yer veren yazar, zorunlu okul eğitimine ve bunun bir uzantısı olan üniversite algısına olan karşıtlığını da böylece kendi hayatından örneklerle somutlaştırmaktadır.

Yazara göre okul, ıslah çabalarıyla zaman kaybedilecek bir yer değildir, ortadan kaldırılması gerekir. Çözümün evvela bu sistemin içine hiç girmemek olduğunu söyleyen Gatto, bir açık kaynak öğrenme şekli örneği olarak sunduğu ev okulu projesini uygulayan aileleri tebrik etmektedir. Sistemden kendini sıyıramayanlar içinse Gatto, son bölümde yer verdiği Bartleby projesini geliştirmiştir. Bir sivil itaatsizlik örneği sayılabilecek bu projeye göre ilk adım, ülkenin farklı yerlerindeki öğrencilerin “*ben senin testini cevaplamak istemiyorum*” şeklinde mevcut sisteme tepkilerini göstermeleri olacaktır. Yazar, ufak sayılabilecek bu tür reddedişlerin git gide büyüyerek okul sistemini kökünden sarsacağına olan inancını dile getirmekte ve kitabı sonlandırmaktadır.

Kitap genel olarak değerlendirildiğinde evvela konuların oldukça dağınık bir şekilde ele alındığını ve kimi zaman da tekrara düşüldüğünü belirtmek gerekmektedir. Amerikalıların “rahat” anlatım üslubunun kendini gösterdiği kitapta bu durum okuyucu için kimi zaman yorucu olmaktadır. Ele aldığı mevzuların bazıları ilk kez tartışılan meseleler olmasa da problemlerin tespiti ve teşhisinde kısmen daha başarılı olan yazar, çözüm ve alternatifler

konusunda ise okuyucu hayal kırıklığına uğratmaktadır. Yazarın kimi zaman, okulu bıraktıktan sonra “suça karışmış” kişilerin öykülerini de başarı hikâyeleri olarak vermesi problemli gözükmekte ve *açık kaynaklı öğrenme* olarak isimlendirdiği eğitim şeklinin, sonucu ne olursa olsun “cesaret gösterilerine” odaklandığı şeklinde bir düşünceyi akla getirmektedir. Amerika’nın geçmişini yücelterek zorunlu okul eğitiminin tesis edilmesindeki suçluyu - Prusya kültürü, Çin Hanedanlığı gibi-dış unsurlarda arayan yazarın Amerikan halkının bu konudaki muhtemel dahlini yeterince dillendirmemiş olması da eleştirilecek diğer bir nokta olabilir. Şu sorular ise kitapta cevapsız kalmaktadır: Okulun kişilerin hayatına ve topluma değer kattığı örnekler de yok mudur? Mevcut modern devlet yapılarının içinde alternatif eğitim sistemleri kurmak mümkün müdür? Okul dışında olsa da devletin kontrolünde gerçekleşen ev okulu uygulamaları gerçekten *açık kaynak öğrenmeyi* sağlamakta mıdır? Kitabında zorunlu okul eğitiminin ortadan kaldırılması için yöntem geliştirme çabasında olan Gatto’nun, post- modern dönemde pek çok kurumun otoritesini zayıflatan iletişim teknolojilerinin, medyanın ve internetin okulun meşruiyetini de kökünden sarsan bir gücü haiz olduğuna yeterince değinmemesiye kitapta eksik kalan bir nokta olarak gözükmektedir.

Öte yandan kitabı kıymetli kılan hususlar vardır. Son dönemlerde okul katliamları ve öğretmenlerin silahlandırılmasını öngören okul güvenliği yasa tasarısıyla gündeme gelen Amerika’nın zorunlu eğitim tecrübesine dair içerden bir sesin dilinden canlı örnekler sunması, okula dair kabullerimizi ve sistemi radikal bir şekilde sorgulamaya davet etmesi, zorunlu okul eğitiminin insanlık tarihinin çok kısa bir dönemine tekabül ettiğini hatırlatması, Amerika’nın siyasetine, askeri politikalarına, ekonomisine, kültürüne, ceza sistemine, tarihine dair kıymetli bilgiler sunması, eğitim araştırmalarında istifade edilebilecek farklı birçok kaynağa yönlendirmesi kitabı kıymetli yapan noktalardan bazılarıdır. Okumayı kolaylaştıran başarılı bir tercüme ile Türkçe’ye çevrilen kitabın eğitim üzerine araştırma yapanların raflarında bulunması gerektiğini düşünüyoruz.